

3 гісторыі населеных пунктаў

Пружаншчыны

Шарашоўскі пассавет

Гарадскі пасёлак ШАРАШОВА, цэнтр пассавета.

Вядомы па пісьмовых крыніцах з 1380 г. — як вёска Камянецкага, з 1566 г. — Берасцейскага павета Вялікага княства Літоўскага, а з 1569 г. — у Рэчы Паспалітай.

У канцы 16-га стагоддзя Шарашова стала мястэчкам. Уласнасць берасцейскага старасты Ю. Ільніча. У 1536 г. пакуплі перайшло да каралевы Боны, якая дала мястэчку гарадскія правы. У час вайны сярэдзіны 17 — пачатку 18 ст. Шарашова неаднаразова было разбурана і па гэтай прычыне ў 1661 г. вызвалена ад падаткаў на чатыры гады.

У 1760 г. пабудавана Прачысценская царква, якая не захавалася. У канцы 18 ст. тут налічвалася 560 дамоў, больш за 3360 жыхароў.

У выніку гістарычных абставін у 1795 г. Шарашова ўвайшло ў склад Расійскай імперыі, мястэчка, цэнтр воласці Пружанскага павета, Гродзенскай губерні (з 1801 г.). У 1824 г. пабудавана Петрапаўлаўская царква, у 1848 г. — Троіцкі касцёл.

У час паўстання 1863-1864 гадоў мястэчка было захоплена (12 лютага 1863 г.) атрадам паўстанцаў.

У 1870 г. мясцовыя сяляне звярнуліся да гродзенскага губернатара з просьбай зменшыць і растэрмінаваць аброчныя нядоімкі, аднак гэтая просьба не была задаволена. У 1872 г. узведзена Мікалаеўская царква. Мястэчка славілася куфравым рамяством, адметным аздабленнем куфэркаў.

Паводле перапісу 1897 г. тут было 1584 дамы, больш за 5000 жыхароў, працавалі тры царквы, касцёл, сінагога, восяем малітоўных дамоў, вальное праўленне, народнае вучылішча, паштовае аддзяленне, 56 лавак, хлебазапасны магазін, карчма, 9 дробных прадпрыемстваў.

Згодна з Рыжскім дагаворам ад 18 сакавіка 1921 г., Шарашова далучана да Польшчы, дзе з'яўлялася мястэчкам, цэнтрам гміны Пружанскага павета Палескага ваяводства. У 1935 г. было 3570 жыхароў.

З 1939 г. — у складзе БССР. З 15 студзеня 1940 г. гарадскі пасёлак, цэнтр раёна. Першым старшынёй райвыканкама быў В. П. Грынкевіч, якога загубілі

гітлераўцы ў жніўні 1941 г. У 1940 г. тут налічвалася каля 3,5 тыс. жыхароў, 686 жылых дамоў, працавалі электрастанцыя, амбулаторыя, млын, дзве школы, аптэка.

У Вялікую Айчынную вайну з 23 чэрвеня 1941 г. да 17 ліпеня 1944 г. Шарашова акупіравана немцамі.

У 1949 г. тут арганізаваны калгас «Парыжская камуна». З 1956 г. у складзе Пружанскага раёна. Паводле перапісу 1959 г. 3431 жыхар.

У 2003 г. тут было 2200 жыхароў, дзейнічалі бальніца, Дом культуры, дзве бібліятэкі, лясніцтва, сярэдняя і музычная школы, дзіцячы садок і інш.

На тэрыторыі пасёлка ёсць помнікі: на брацкай магіле партызан і ахвяр фашызму; на брацкай магіле савецкіх воінаў і партызан; землякам, якія загінулі ў Вялікую Айчынную вайну. Тут знаходзяцца помнікі архітэктуры 19 ст.: Мікалаеўская і Петрапаўлаўская царквы, Троіцкі касцёл; званіца (пабудавана ў 1799 г. каля Прачысценскай царквы, што не захавалася). Шарашова — радзіма Героя Савецкага Саюза М. В. Хацімскага, які вызначыўся ў Вялікую Айчынную вайну.

Вёска АКОЛЬНИК.

На пачатку 20 ст. адносілася да Бялоў-Аляксандраўскай воласці Пружанскага павета, было 180 жыхароў. У 1940 г. 29 двароў, 162 жыхары. Нямецка-фашысцкія акупанты ў верасні 1941 г. спалілі вёску і загубілі шэсць яе жыхароў. Паводле перапісу 1970 г. — 90 жыхароў.

На 2003 г. у вёсцы налічвалася 19 двароў, 34 жыхары.

Хутар ВІСКУЛІ.

Вядомы ў пачатку 20 ст. як урочышча Бялоў-Аляксандраўскай воласці Пружанскага павета, дзе было 11 жыхароў. У 2003 г. 9 двароў, 29 жыхароў.

Вёска КІВАЧЫНА.

У пачатку 20 ст. уваходзіла ў склад Бялоў-Аляксандраўскай воласці Пружанскага павета. Паводле перапісаў: у 1959 г. было 212 жыхароў, у 1970 г. — 199 жыхароў. На 2003 г. — 41 двор, 76 жыхароў. Вёска — радзіма генерал-лейтэнанта С. П. Мікульскага.

Ганна ДУЛЕБА,
кандыдат

гістарычных навук.

(Працяг будзе).

3 гісторыі населеных пунктаў

Пружаншчыны

Шарашоўскі пассавет

(Заканчэнне. Пачатак
у №№ 97-98).

Вёска КРЫНІЦА.

На 1886 г. вёска Сухопальскай воласці Пружанскага павета, 334 жыхары, працавалі праваслаўная царква, млын і карчма. Паводле перапісу 1897 г. — 64 двары, 428 жыхароў, дзейнічаў хлебазапасны магазін. У 1921-1939 гадах — у складзе Польшчы, дзейнічала ячэйка КПЗБ. Працоўныя Крыніцы ўдзельнічалі ў забастоўцы 1932-1933 гадоў рабочых лясных промыслаў Белавежскай пушчы і малазямельных сялян пушчанскага краю.

Перад Вялікай Айчынай вайной тут быў 51 двор, 253 жыхары. У 1941 г. гітлераўцы спалілі 49 двароў і загубілі трох мясцовых жыхароў.

У 1949 г. створаны калгас «Новая Крыніца».

У 2003 г. у вёсцы налічвалася 103 двары, 274 жыхары, працавалі клуб, дзіцячы сад і інш. На ўскраіне вёскі знаходзіцца брацкая магіла 12-ці чырвонаармейцаў, якія загінулі 27.07.1920 г., у баі з польскімі войскамі каля Крыніцы. На магіле ў 1967 г. пастаўлена стэла. На будынку сельсавета ўстаноўлена мемарыяльная дошка ў памяць аб забастоўцы 1932-1933 гадоў.

Вёска КУПІЧЫ.

Паводле перапісу 1897 г., вёска Сухопальскай воласці Пружанскага павета, 87 двароў, 540 жыхароў, працавалі цагельны завод, хлебазапасны магазін, кузня. Згодна з польскім перапісам 1921 г., вёска Шарашоўскай гміны Пружанскага павета Польшчы, 71 дом, 436 жыхароў. У 1959 г. налічвалася 546 жыхароў, у 2003 г. — 95 двароў, 199 жыха-

роў. Каля вёскі знаходзіцца брацкая магіла 39 савецкіх воінаў і партызан, загінуўшых у Вялікай Айчынай вайне. На магіле ўстаноўлены абеліск (1967 г.), які ўвекавечвае таксама памяць землякоў, аддаўшых жыццё за Радзіму ў гэтай жа вайне.

Вёска МЫЛЬНИСК.

У пачатку 20 ст. — вёска Шарашоўскай воласці Пружанскага павета, 86 жыхароў. У 1959 г. тут было 118 жыхароў, у 2003 г. — 10 двароў, 14 жыхароў.

Вёска МАНЦЫ.

На пачатку 20 ст. — вёска Шарашоўскай воласці Пружанскага павета, 120 жыхароў. У 1970 г. было 38 жыхароў, у 2003 г. — 6 двароў, 9 жыхароў.

Вёска ПАЦЫНІЧЫ.

У 19-м — пачатку 20-га ст. — вёска Шарашоўскай воласці.

На 1886 г. было 50 двароў, 200 жыхароў. Паводле перапісу 1970 г., 189 жыхароў. У 2003 г. налічвалася 45 двароў, 80 жыхароў.

Вёска СУХАЎШЧЫНА.

На пачатку 20-га ст. уваходзіла ў склад Шарашоўскай воласці Пружанскага павета, у вёсцы было 126 жыхароў. Паводле перапісу 1959 г., 174 жыхары. На 2003 г. — 31 двор, 47 жыхароў.

Вёска ЯСЕНЬ.

У пачатку 20-га ст. Ясень вядомы як урочышча Бялоў-Аляксандраўскай воласці Пружанскага павета, у якім было 55 жыхароў. У 1959 г. — 76 жыхароў, у 2003 г. — 22 двары, 54 жыхары.

Ганна ДУЛЕБА,
кандыдат

гістарычных навук.